

Phawuloosa Qoronttoosa

Asuntsis

Xaafide Lam7intsa Kiita

Gele

Phawuloosa Qoronttoosa asuntsis xaafide lam7intsa kiita xaafinttidanna, ees Qoronttoosa woosa keetstsara yeze yellintta gaama madha gidda gelii yeze wode. Fettii fettii woosa keettsa asuntsi Phawuloosa iita bore borikon Phawuloosa giigisades ees amotitsi yezanno beezida. Yinna hyanize wode damma ufayssi ufayttodes dandda7izanno qonccizane.

Phawuloosa fa kiita tiino kifilite, Qoronttoosa woosa keetstsara ees yeze yellintto qonccizi, woosa keetsite medhinttide bortisin ixizannis akkos mintsi mahe inggezako ohine. Yinnira yeltsi E seerita untana nagarappa mahi giiges yeltside gisho E ufayttide ufayssito untis qonccizane. Mahin, Yihuda yeze ammanze asuntsana maaddodes faas yeze bazappa hyarii immade gaar qoppizane. Wurssutsi zofantte Phawuloosa fa hawaaretitsitilla afa denddide mootis mahe inggane. Mikinaatan, Qoronttoosa woosa keetsite yeze fettii fettii asuntsi fana, «Turii hawaare» mahi, «Phawuloosa worddanchcho hawaare» mahi mootane.

Aafe Qofuntsi

Gele gofa 1:1-11

Phawuloosan Qoronttoosa woosa keettsa

1:12—7:16

Yihuda yeze ammanze asuntsi maade 8:1—9:15

Phawuloosa fa hawaaretitsi adetits wolqqas
inggide mahe
Xaatsi qofa 13:11-14

¹ Xoozze qofara Yesuus Kiristtoosa hawaare maaqqide Phawuloosan, nu ishe Ximotiyoosa,

Qoronttoosa gidda yeze Xoozze woosa keet-sitisin Akkaya gade yeze Xoozze as ubbuntsis xaafide kiita.

² Xoozze nu Adeppan Laatstse Yesuus Kiristtoosappa, aadho keehatitsin sarotitsi yinttis maaqqe.

Phawuloosa Xooz galatane

³ Maarotits Ades, ubba wode nuna mintsitsize Xoozzes, nu Laatstse Yesuus Kiristtoosa Ades galata maaqqe.

⁴ Xoozii nuus inggide mintsitsite, madha yezuntsana nu mintsitsode fana Xoozii nuna nu madhite ubba mintsitsane.

⁵ Nuunii Kiristtoosara gaama madhite shaakkinttidanni gaara mahi nuunii E gaama mintsitsite minggoda.

⁶ Nuunii madha ekkiko yinna yinttana mintsitsodesin yinttana ashshodes. Mahi nuunii miing-giko nuunii gencide madhiti fana yinttin gencii, Xoozii yinttis inggize mintsitsite minggoda.

⁷ Yin nu ekkide madhiti gaar ekkii, nu mintsitsite shaakkinttodanno nu erize gisho nu ufayssita yin gidda mintsi.

⁸ Nu ishuntso, Isiya gade nuna yellide madhito yin erode gaar koyane. Yinna nuna yellide madhita nu wolqqitippa deexxin, hyayqqikaayzara attoos ga7i ufayssi gachchida yeshsha.

⁹ Nuunii nuulla hyayqo firdda firddinttide fana qoppida. Yezin nuunii nu ommite maaqqikaayzin, hyayqqiduntsana dentsize Xoozzalla ammaninttode gaar yinna yi7ida.

¹⁰ Xoozii yinnii gaar iita hyayqoppa nuna ashshida; hyatten ashshoda; tiinosin E nuna ashshoda ga7i E gidda ufayssi gaddane.

¹¹ Woosara nuna maaddote. Gaama woosa baggara Xoozze maade nu denggize wode gaama asuntsi nu gisho Xooz galatane.

Phawuloosa qitodes qoppide qoftto laammida

¹² Nuunii nu geeshi wozintte ceeqinttane. Nuunii hyanna alamite yezide yestte aatsii nu yezide yestte turetitsaran suuretitsara yinttara yezida. Yinnan, hyanna alame cinccatitsite maaqqikaayzin Xoozze aadho keehatitsite.

¹³ Nu yinttis xaafide dabddaabiza yin nabba-bodesin qoppodes dandda7izebaz fattin melle baaya. Yin eza qoppodes dandda7izanno ta ammanane.

¹⁴ Hyatte yin nu baz eeratsar erane, yezin tiinos loytsii erodanno ta ammaninttane. Nu Laatstse Yesuusa maaqqize wode nuunii yin gidda ceeqinttidanni fana yinttin nu gidda ceeqinttoda.

¹⁵ Yinno taanii loytsii eride gisho yin lam7intsa maaddinttode gaar tiinidhii yinttago hyammades gofa accida.

¹⁶ Taanii Maqedooniya hyanggi yeygappa maaqqii yinttana be7ada. Taanii yeygappa Yihuda hyanggize wode yin tana moyzoda ga7i qoppida.

¹⁷ Taanii yinno ga7ite akko oochchodes beez-zako eroosse as aazane? Woy taanii ta qoftto accize wode as qofa gaar, fettii tohe «Yee» mahi fettii tohe «Ade» gaaze as aazanene?

¹⁸ Yezin Xoozii ammaninttizaya maaqqide gisho nu yinttis ohize qaaltta «Yee» woy «Ade» gaazanno baaya.

¹⁹ Taanin, Sillaasen Ximotiyoosan yinttis markkidhide Xoozze Na7i, Yesuus Kiristtoosa ubba wode «Yee» fattin «Yee» ran «Adera» baaya.

²⁰ Xoozii inggoda gayde ubba Kiristtoosa bag-gara «Yee» maaqqane. Nuunii Kiristtoosa bag-gara Xoozza bonchchoda, «Amin77e» gaazanna yinnii gisho.

²¹ Nuunin yin Kiristtoosa gidida miinggi eqqode gaar fa oochitis dooride Xoozii.

²² Nuunii E baz maaqqidanno erisodes fa mahi-tamito nuulla gaddida; mahi fa Geeshi Ayyaana qabde mahi nu wozintte gaddida.

²³ Taanii Qoronttoosa hyanggikaayzara attidanna yin azzanikaayzara attaame gishos; yinna worddo maaqqiko Xoozii ta shemppito taappa ekko.

²⁴ Yin, yin ammantte miinggi yeze gisho nu yinttana ufayssodes yinttara wolla oochchizuntsana fattin yinttana wolqqara ammantsizuntsana baaya.

2

¹ Taanii lam7intsa yinttago hyanggoos ga7i gofa accidanna yinttana azzantsikaayzara at-taama.

² Taanii yinttana azzantsikon ta azzantsiduntsi yinttappa melle tana ufayssodes yeze oode?

³ Taanii yinttis ye dabddaabiza xaafidanna, ta yinttana be7ades hyanggize wode tana ufayssodes beezize asuntsalla ta azzanodes koyoose gisho. Ta ufayttize wode yin ubbuntsin ufayttodanno ta ammanane.

⁴ Taanii gaama waayen un7an mahi gaama afuttsara xaafidanna, yinttana azzantsodes maaqqikaayzin taanii yinttana ubba akko gaar kadhizako yinttana erisode fana.

Qohidaya maare baz

⁵ Asi azzantside ooden yeziko ta eella afa gantsodes koyoos fattin tana maaqqikaayzin yint-tappa gaamuntsana azzantsida.

⁶ Yinttappa gaama asuntsi ye attsa seeride seeretsita ees maaqqada.

⁷ Yinnii gisho, ye atstse gaama azzanii, ufayssi gachchaame fana cer yin eza maarodesin mintsit-sodes beezane.

⁸ Yin eza siiqizanno mahi ees qonccissade fana ta yinttana woossane.

⁹ Ta ye dabddaabiza yinttis xaafidanna, yin fattanintti, ubba baza taas kiitinttizanno erodes koyde gisho.

¹⁰ Yin maarize attsa taanin maaroda. Taanii maarodebaz akko yezikon, Kiristtoosa tiino yin gisho ga7i maarida.

¹¹ Ta yinno oochchidanna Xalahe gene oocha nu erize gisho xalahe cimmaame fana.

Xiro7aada Phawuloosa un7intto

¹² Taanii Kiristtoosa Wonggele sabbakodes Xiro7aada hyanggide wode Laatstsii ize taas oocha oge giigizii gaddida.

¹³ Yezin taanii ta ishe Tito ize denggikaayze gisho ta wozintta shemppikaaya. Yinnii gisho, ize yeze asuntsana sarotsi eza koyodes Maqedooniya qitida.

¹⁴ Yezin Kiristtoosa baggara ubba wode nuna gamera kaalitsizayan shitto fana sawize Kiristtoosa baz nu erize timirttito ubba bessa yeltsode gaar oochchize Xoozza galata yello.

¹⁵ Nuunii attize asunts giddan dhabize asunts gidida Kiristtoosa baggara Xoozis ingginttide sawize shitto fana.

¹⁶ Dhabize asuntsis hyayqos kanggize hyayqo zeeqo; mahi attize asuntsis de7ogo kanggize de7o sawo; yeezin, yinnii gaarize oochas beezize as maaqqade oode?

¹⁷ Nuunii Xoozze qaala tirfe denggodes koyi buqutsi zal77ize gaama asunts gaar baaya. Yezin Xoozii kiittide luule asunts fana Kiristtoosa gidida yezii Xoozze tiintte qaala ohine.

3

Kille caaqo oochanchchuntsana

¹ Nuunii mahi nuna nashshonene? Woy melle as gaar, galata dabddaabiza yinttis dakkodes woy yinttappa ekkodes nuna koshshanene?

² Asi ubba yinttana erode fanan nabbabode fana yin nu wozintte yeze dabddaabbe.

³ Yin qalamera maaqqikaayzin de7o Xoozze Ayyaanara, shuchchalla afa maaqqikaayzin as wozina xaafinttiduntsanan nuura maadinttide Kiristtoosa dabddaabbe maaqqizanno beezida.

⁴ Nu yinno gaydanna, Kiristtoosa baggara Xoozze gidda ammano nuus yeze gisho.

⁵ Nu yinno oochchodes dandda7idanna Xoozze wolqqara fattin nuunii nu wolqqara akkon oochchodes dandda7oos.

⁶ Nu kille caaqos kiitinttizuntsana maaqqade fana nuna yiizida. Yinna kille caaqita Geeshi Ayyaanara benttida fattin xaafinttide higge gidda baaya. Higge wodhane, yezin Geeshi Ayyaana de7o inggane.

⁷ Shuchchalla afa xaafinttide higgita ingginttide wode Xoozze bonchchita qonccida. Muse sintte yeze bonchchita dhabiter hyanggizebaz maaqqikon, Isra7eele asuntsi E sintto dakkii be7ades un dandda7ikaaya. Yikke, hyayqo ki7ize higge yinnii gaar bonchchora qoncciko,

⁸ yeezin, Geeshi Ayyaanara oochinttize oocha bonchchita wayzi aadhooso?

⁹ Asalla afa firdda ki7ize higge bonchcho maaqqiko yeezin, asi xillize kille oge wayzi aadhii bonchchinttosa?

¹⁰ Zaga bonchcho maaqqidanno hyatte aadhize bonchchora yeltsi be7ize wode zaganna bonchcho baayze baz maaqqida.

¹¹ Eerats wodes benttii suubappa dhabidanna hyannii fana bonchchinttiko, medhina yezanna wayzi aadhii bonchchinttoso?

¹² Nuus hyannii gaar ufayssi yeze gisho yeellid-hikaayzara ohine.

¹³ Nuunii, Isra7eele asuntsi dhabiter hyanggize bonchchiti folito ba7aame gaar fa sintto goozide Muse fana baaya.

¹⁴ Yezin un wozintta doccida. Hyayno yellodes un gal77a caaqo nabbabize wode un wozintta yinna goozite goozinttii yene. Yinna goozita Kiristtoosar xalaala gaarinttane.

¹⁵ Yezin hyayno yellodes un Muse maxaafe nabbabize wode ubba yinna goozita un wozintto goozane.

¹⁶ Yezin ooden Laatstsago maaqqize wode ayden yinna goozita gaarinttane.

¹⁷ Laatstsii Ayyaana; Laatstse Ayyaana yeze besite wallotitsi yene.

¹⁸ Nuunii ubbuntsi goozinttikaayze sinora Laatstse bonchchito be7ada.* Nuunii Ayyaana maaqqide Laatstse bishshito aazodes bonchchoppa bonchcho laaminttoda.

4

Turii hawaaretitsi oocha

¹ Yikke, Xoozii fa maarotitsite hyanna oochito nuus inggide gisho nuunii ufayssi gachchoos.

² Nuunii aachichan yeellize oocha ubba ashshida; gene oocha oochchoos; Xoozze qaala

3:13 Keze 34:33 **3:16** Keze 34:34 * **3:18 Be7ada:** Masttoote fana mahi beessada ga7i bilinttodes dandda7ane.

worddora worqqoos. Turtto qoncce ohite, as ubba wozina nuna ekkode fana Xoozze tiino nuna shiishoda.

³ Nu ohize Wonggelize geenggide baz maaqqikon, genggidanna dhabe oge yeze asuntsis.

⁴ Hyanna alamito ahize xoozze ammanoose asunts wozintto goozida. Un Xoozze bishshara qonccide Kiristtoosa bonchcho Wonggele foo7ito be7aame gaar kayda.

⁵ Nuunii, Yesuus Kiristtoosa Laatstsi maaqqidannon nu E gisho yin oochanchcho maaqqizanno ohine fattin nu baz ohoos.

⁶ «Foo7o dhuma gidda foo7o» gayde Xoozze, Kiristtoosa sintto foo7ize Xoozze bonchchito erize foo7ito inggodes fa foo7ito nu wozintte foo7izida.

⁷ Yezin ubbappa aadhize wolqqa nu baz maaqqikaayzin Xoozze baz maaqqizanno beessades hyanna bonchcho qoltta meqqize miishe* fana nu gidda yene.

⁸ Nu ubba baggara waayinttida, yezin meqqikaaya. Nuus workkita maaqqida, yezikon ufayssi gachchikaaya.

⁹ Nu, morkkuntsara bay7inttida, yezin lagge dhabikaaya. Nu morkkuntsara guudunttii gol7ida, yezin dhabikaaya.

¹⁰ Yesuusa ye7ita nu gallite qonccode fana E hyayqito ubba wode nu gallite tookkii wutane.

4:6 Medho 1:3 * **4:7 Meqqize miishe:** Hyanna besite meqqize miishe ga7inttidanna sa7appa medhinttide miishe beessades: ota, shaate, beshe.

¹¹ Yesuusa de7ita hyayqqize nu gallite qoncode gaar faxa yeze nuunii E gisho ubba wode hyayqos aadhii ingginttane.

¹² Yikke, hyayqo nu gidda oochchize wode de7o yinggida oochchane.

¹³ Geeshi Maxaafite, «Ta ammanida; yinnii gisho ohida»yaga7inttida. Yinnii fana ammano nuus yeze gisho ohine.

¹⁴ Laatstse Yesuusa hyayqoppa dentside Xoozze, nunan Yesuusara hyayqoppa dentsodannon yinttara wolla fa tiino shiishodanno erane.

¹⁵ Yinna ubba hyanidanna yin gisho. Xoozze aadho keehatitsita gaama asuntsana yellize wode asuntsi Xoozze bonchchos galata gaanggode fana.

Ammanora yeze

¹⁶ Yinnii gisho, nuunii ufayssi gachchoos. Nu benttize galtta labbitera hyanggizebaz maaqqikon, nu ayyaana gallita qammite qammite killidhdhane.

¹⁷ Hyattes nu madhinttize hyanna laafa madhita, ubbappa aadhii dammize medhina bonchcho nuus inggissada.

¹⁸ Nuunii benttize baz maaqqikaayzin benttoosse baz be7ine. Benttize baz hyattes, yezin benttoosse baz medhinas.

5

¹ Hyatte nu yeze dunkkaane aazize hyanna sa7a ashita wul7inttikon, asi keexikaayze, Xoozii keexxide medhina keetsti nuus salo yezanno erane.

² Salo galla ma77odes amudh dhitera hyatte hyanna sa7ite yezitera sheenidhane.

³ Nuunii yinno ma77ide wode kallidhoos.

⁴ Dunkkaane aazize hyanna sa7a ashite nu yezitera deexxin sheenidhane. Hyayqqize nu ashita de7or laaminttode fana salo galla ma77odes koyane fattin ashoppa shaakkinttodes koyi baaya.

⁵ Nuna hyannis giigizide Xoozii. Mahi tiinoppa yo7ode bazis qabde mahi fa Ayyaantto nuus inggida.

⁶ Yinnii gisho, nuunii hyanna sa7a ashtira yeze wode ubba Laatstsappa hayaakkii yezanno erikon ubba wode ammaninttii yene.

⁷ Nuunii yeze ammanora fattin be7ize bazara baaya.

⁸ Nu hyanna sa7a ashtippa shaakkintti, Laatst-sara wolla yessades amudh dhize gisho amman-inttii yene.

⁹ Yinnii gisho, nu hyanna ashtira yezin woy hyanna ashtippa shaakkinttin, nu amotitsita eza ufayssodes.

¹⁰ Nuunii fete fete hyanna sa7ite yezitera lo77o maaqqikon woy iita maaqqikon, oochchide oochitis beezize firdda ekkodes Kiristtoosa firdda oyda tiino shiiqoda.

Asi Xoozara giigize

¹¹ Yikke, nuunii Laatstsas zhashtizanna akkos yezako erize gisho asuntsi nu ohizanno ekkode fana zorane. Xoozii, nuunii ood yezako nuna

erane; mahi yinttin yin wozintte nu ood yezako erane yaga7i qoppane.

¹² Wozina gidda maaqqikaayzin cer hyarii ceeqinttize asuntsis mahe yin immades dandda7ode gaar yin nu gidda ceeqinttode gaar yinttis mikinaate maaqqades koyane fattin nu nuna mahi nashshodes koyoos.

¹³ Nu zhaashtiza maaqqiko Xoozze bonchchos; wozinaama maaqqiko yinttis.

¹⁴ Fete ubbuntsis hyayqqidayan ubbuntsi mahi eera hyayqqidanno nu erize gisho Kiristtoosa siiqita nuna ahane.

¹⁵ De7o yezuntsi yikkeppa suuba faas maaqqikaayzin untis hyayqqidesin hyayqoppa denddides yessade fana Kiristtoosa as ubba gisho hyayqqida.

¹⁶ Yikkeppa suuba, nuunii oonan as qofara firddoos. Hyannippa zaga nuunii Kiristtoosan as qofa gaar firddide baz maaqqikon, yikkeppa yinnii gaara firddoos.

¹⁷ Yinnii gisho, ooden Kiristtoosa gidda yeziko kille medho; gal77a medhetitsita aadhida; ubba kille maaqqida.

¹⁸ Yinno ubba Xoozii oochchida. E Kiristtoosa baggara nuna faara giigizida. Mahi melluntsana faara giigissade gaar nuus giigiza oocha inggida.

¹⁹ Xoozii Kiristtoosa baggara as ubba faara giigizane. Un nagartto faydikaaya; mahi asi faara giigize qaala nuus inggida.

²⁰ Xoozii asmana nu baggara xeeqize gisho nu Kiristtoosas kiitinttide as gaar Xoozara giigote ga7i Kiristtoosa gisho woossane.

21 Nuunii Xoozze xillotitsi Kiristtoosa baggara ekkode gaar, nagara eroossa Kiristtoosa nu gisho nagaranchcho asi fana mahida.*

6

1 Nuunii Xoozara wolla oochchize as maaqqi-danni gaar, yin ekkide aadho keehatitsito cer mahaame fana nu yinttana woossane.

2 Xoozii,
«Wottide saate ta nena si7ida;
atotits qammite nena maaddida»
yagaane. Yikke, si7ize wodita hyatte; atotits qammita hyayno.

3 Ooden nu oochito borode gaaran nu gidda dhubunttode gaar koyoos.

4 Yezin, nu turii Xoozze oochanchcho maaqqi-danno nu oochchize ubba bazite beessada; Gaama madhara, waayeran, un7ara,

5 garafinttera, acinttera, ixintter kumide kachchara, oochchi labbera, gentto dhabera, nayera,

6 geeshshatitsara, eratitsara, dandda7ara, keehatitsara, Geeshi Ayyaanara, turii siiqora,

7 turii gaalara Xoozze wolqqara nuunii E oochanchcho maaqqidanno beezida. Mahi xillotitsi nuus tooran gondalle.

8 Nuunii bonchchinttidan borinttida; cazhinttidan galatinttida. Turo ohine, yezin asuntsi nuna balitsizuntsana gayda.

* 5:21 *Nagaranchcho asi fana*: Nagaras zharsho mahida.

6:2 Isa. 49:8 6:5 Hawa. 16:23

⁹ Nu as gidida erinttide asi, yezin erinttoosse as gaar maaqqida. Hyayqqida ga7inttida, yezin faxa yene; guuddinttida, yezin hyayqqikaaya.

¹⁰ Nuunii azzanikon ubba wode ufayttane. Nu daha yeshsha, yezin gaama asuntsana durizane. Mahi akko baayze as yeshsha, yezin ubbanna nu baz.

¹¹ Qoronttoosa asuntso, nu yinttis geeshi ohida; nu wozintto yinttana beezida.

¹² Yin nuna yin siiqito beezanxi kaydap attin nu nu siiqito yinttana kaykaaya.

¹³ Ade fa na7untsis ohizannifana ta yinttis ohine; nu yinttana nu wozintto beezidanni fana, yinttin yin wozintto nuna beezote.

Ammanoose asuntsara yeze fettetitsito ashsha

¹⁴ Ammanoose asuntsara beezoose ogera waaxinttippete. Xillotitsisin nagarasin akko yellintte yeze? Foo7osin dhumasin akko fettetitsi yeze?

¹⁵ Kiristtoosan Xalahren yeltsizebaz akko? Mahi ammanzayin ammanoosayin wolla koxxizebaz akko?

¹⁶ Xoozze Keetsisin eequntsara akko fettetitsi yeze? Xoozii,

«Ta un gidida yessada,

ta un gidida benttoda.

Ta unttis Xooz maaqqada;

unttin ta worzha maaqqada»

gaydannigaara, nuunii de7o Xoozze keettsi.

¹⁷ Yinnii gisho, Laatstsii,

«Un giddappa shaakkintti kezote;

tuna maaqqide baz bochchippete;
ta yinttana ekkoda.

- 18 Ta yinttis ade maaqqada;
yin taas dhiiratsi na7untsanan maachi
na7untsanan maaqqada;
yagaane Ubbappa wolqqaama Laatstsay» ya-
gayda.

7

¹ Yikke, ta siiquntso, hyanna ufayssita nuus
maaqqide gisho nu ashton nu shemppito tunize
baz ubbappa nuna geeshoda. Xoozis zhashtii nu
geeshshatitsito folo mahoda.

Phawuloosa ufays

² Yin wozintto nuna beezote. Nuunii oonan qo-
hikaaya; oodesin iissikaaya; oonan cimmikaaya.

³ Taanii yinno yinttalla afa firddodes ga7oos.
Hyannippa tiino ta yinttis ohidanni gaara, yin
nu wozintte yene; nu faxa yezikon hyayqqikon
yinttappa shaakkinttoos.

⁴ Yinttalla taas yeze ammantta damma; ta yint-
tara minggane; nu madhite ubba wode ufayttane.

⁵ Nuunii Magedooniya yellide wode ubba bag-
gara waayinttida fattin shemppikaaya. Balera
morkkuntsara, giddar zhashmora un7inttida.

⁶ Yezin azzaniduntsana mintsitsize Xoozze, Tito
ye7ite nuna mintsitsida.

⁷ Nuna mintsitsize Tito ye7ito xalaala
maaqqikaayzin yinttin eza mintsitsidanno
si7idanne gujjii. Yin tana amudhizanno, taas

azzanzanno taas qoppizanno ta si7ide wode tana gaama ufayssida.

⁸ Ta dabddaabbize yinttana azzantsikon akkos ta xaafine ga7i qiiridhdhoos. Ta qiiridhdhidanna ta dabddaabbize yinttana eerats wodes azzantside gisho.

⁹ Hyatte taanii ufayttidanna, ta yinttana azzantside gisho maaqqikaayzin yin azzantta yinttana yin nagarttipa mahide gisho. Xoozii fa qoftti gaar yinttana azzantsida fattin nu yinttana akko bazaran qohikaaya.

¹⁰ Xoozii koyze azzano, atotitsago yeltsize nagarappa maaqqe ke7ine; E gidda qiirizebaz baaya. Yezin hyanna sa7a azzantta hyayqo ke7ine.

¹¹ Yin azzantta yin gidda aafizide aafito bo7ote. Yinna azzantta yinttana akko gaar dentsitsezakko akko gaar mahe inggezako, akko gaar ellisii kacizako, akko gaar zhashizezakko, akko gaar suukizezakko, akko gaar taas qanaatezakko, akko gaar seeritsi kaalitsizako bo7ote. Hyanna ubbanne yin geeshi maaqqizanno markkidhizida.

¹² Yinnii gisho, taanii hyay dabddaabbiza yinttis xaafidanna, qohize attsa woy naaqqinttide atstse gisho baaya. Yezin yin nuus akko gaar qoppizako Xoozze tiino yin, yinttana be7ade gaar xaafida.

¹³ Nuunii miinggidannippa aadhii Tito denggidanne ufayttida. Nu ufayttidanna aadhii, yin Tito ufayssidannen E wozintto shemppezidanne.

¹⁴ Taanii yinttana nashshii ees ohin yin tana yeellizikaaya. Yinnii gisho nuunii ubba wode

yinttis turo ohine; yinnii gaara nuunii Tito tiino yinttana nashshidanna turo maaqqida.

¹⁵ Yin ees zhashimora goqii, eza mokkidanno mahi ees akko gaar kiitinttezako E qoppize wode yinttis yeze siiqita miinggite hyanggida.

¹⁶ Taanii ubba baza yin gidda ammaninttize gisho ufayttane.

8

Ingge baz

¹ Nu ishuntso, Xoozii Magedooniya yeze woosa keetsuntsis inggide aadho keehatitsito yin erode gaar nu koyane.

² Un damma madhara fattaninttida, yezin un ufayssita wolqqaama. Un dahatitsitis wuzula baaya, yezin aatsii inggera gaama dalgida.

³ Un fa wolqqiti gaaran fa wolqqitippa aad-hizanno kadhii inggidannis ta markka.

⁴ Un Xooz asi maaddize lo77o oocha nuura oochchodes koyi nuna gaama woossida.

⁵ Un nuunii qoppidannippa aatsii oochchida. Tiinidhii fana Laatstsis inggida; kaallii, Xoozze qofa gaar un fana nuus inggida.

⁶ Hyanna dalgga oochito aykkide Tito gujjii oochchode gaaran yinttana maaddii, yinna oo-chito folisade gaar eza woossida.

⁷ Yezin yin ubbabazite, ammanora, ohera, eratitsara, damma amora, nuna siiqoran ub-babazite duridhdhidanni fana hyanna lo77o oo-chiten yin dalgga maaqqade gaar nu koyane.

⁸ Taanii yinno kiittodes ga7oos. Yezin melluntsi damma amuto yin siiqora yeltsi bi7i yin akko fana turo yezako erodes gaane.

⁹ Yin nu Laatstse Yesuus Kiristtoosa aadho kee-hatitsito erane. Kiristtoosa dure maaqqii bettii, yin E dahatitsite duridhdhade gaar yin gisho dahidhida.

¹⁰ Taanii hyanna ohite yinttana maaddize zore zorodes koyane. Yin omatse bere im-mades xalaala maaqqikaayzin yinno oochchodes amotitsaran yin tiinane.

¹¹ Yin oochchodes aykkide oochito hyatte folote. Yin yinttis yezanni gaar inggiko, yinna yin inggodes qoppidanno turo mahine.

¹² Fettii asi inggodes amudhdhiko, E imota Xoozze tiino ekintizanna, E faas yezanni fana inggiko fattin baayze bazappa inggodes un7inttin baaya.

¹³ Taanii yinno gaazanna, yin ubbanna fettii likke maaqqade gaar ga7i fattin melluntsi mad-hitippa shemppin yin madhidhade gaar baaya.

¹⁴ Yin madhidhize wode untis gaanggidan-nippa yin madhitis maaqqade fana hyatte yinttis gaanggidanna un madhitis feezhane. Yinnii fana yin gidda wolkke maaqqada.

¹⁵ Geeshi Maxaafite, «Gaama shiishides tir-fikaaya; eerats shiishides faccikaaya» ga7intti xaafinttidanni gaar.

Titon E lagguntsana

¹⁶ Nu yinttis qoppizannigaara Titon yinttis qop-pode gaar oochchide Xoozze galatintto.

¹⁷ Tito yinttago hyanggidanna, nu eza dentsit-side gisho xalaala maaqqikaayzin E fa qofite hyammades amudhhide gisho.

¹⁸ Wonggele markkidhera woosa keetsta ubbanne gaama erinttide isha, nuunii Titora dakkane.

¹⁹ Yinnilla nuunii hyanna dalgga imotitsito kanggize wode nuura hyammade gaar hyanna dalgga oochitira Laatsta bonchchodesin mel-luntsana maaddodes yeze amuto beessades E woosa keetsite doorinttida.

²⁰ Hyanna ingginttide dalgga imotitsito, nu oochalla feeshize wode nuna boraame fana naag-inttoda.

²¹ Nuunii Laatstse tiino xalaala maaqqikaayzin as tiinon lo77o maaqqide baz oochchoda.

²² Mahi gaama wode faatana gidda miinggi aadhida nu isha, untara yinttago dakkida. E yinggida loysii ammaninttize gisho hyatte yint-tana maaddodes gaama amudhdhane.

²³ Titobaz erodes koyzako, E yinttana maaddodes taara oochchize ta oocha lagge. Melle ishuntsbaz maaqqiko woosa keetsuntsi kiittiduntsana; mahi asuntsi un yestto bi7i Kiristtoosa bonchchane.

²⁴ Yinnii gisho, woosa keetsita yin siiqiton nu yinttana ammaninttizanna turo maaqqidanno beessades yin siiqito hyantsi asuntsana beezote.

9

Ammanze asuntsis kessize miishe

¹ Ammanze asuntsis kessize miishebaz ta yint-tis xaafodes koshshoos.

² Yin maaddodes loytsii amudhdhizanno ta erane. Yin Akkaya asuntsi, omatse bereppa aykkii maaddodes giiginttidanno taanii Maqedooniya asuntsis doona kuntsi ohida. Yin damma amotitsita untappa gaamuntsana dentsitsida.

³ Hyanna oochite yin gidda nu ceeqinttize ceeqita hyarii maaqqaame gaar tiino yin baz ta ohi-danni gaara yin giiginttii naagode gaar hyantsi ishuntsana yinttago kiittida.

⁴ Maqedooniya asuntsi taara hyanggi, yin giiginttikaayzar yessader, denggiko, nu yin gidda yeellidhada; mahi yin nuuppa aadhii yeellidhada.

⁵ Yinnii gisho, hyantsi ishuntsi taappa tiinidhii yinttago hyanggi, yin inggoda gayde imotitsito tiinidhii giigisade gaar ta untana kiittida. Ta ye7ize wode yinna imota giigii betto. Ye wode yinna keehatitsi imota wolqqara maaqqikaayzin kadhera maaqqizanno erisane.

⁶ Hyanno tirote; eerats budize eeratsi maxoda; gaama budize gaama maxoda.

⁷ Xoozii ufayssara inggize attsa kadhize gisho wolqqara woy kadho baayzin maaqqikaayzin fettii asi fa wozintte qoppidannigaara kadhera inggodes beezane.

⁸ Ubba wode ubba baza koshshize baz ubba denggi lo77o oocha ubba oochchodes dandda7ode fana Xoozii yinttis fa anjjito gantsoda.

⁹ Geeshi Maxaafite,
«E fa qolito dahuntsis lalida;

E xillotitsita medhinas yessada»
yagaane.

¹⁰ Budizes budutsi, maades kattsa inggize Laatstse, yin budize budutsito gaantsi inggoda. Yin xillotits aafon gantsoda.

¹¹ Gaama asuntsi yin inggize imotitsito nuuppa ekkii, Xooz galatode gaara, yin ubba wode gaantsi inggizuntsana maaqqade gaar Xoozii yinttana ubba bazara durissada.

¹² Hyanna yin inggize imotta ammanze as facito kuntse xalaala maaqqikaayzin asuntsi Xooz galatodes mikinaate maaqqane.

¹³ Hyanna yin oochita yin ammantto ersi Kiristtoosa Wonggele yin ammanii ees kiitinttii yinttis yeze baz untaran melluntsara shaakkinttide gisho ubbuntsi Xooz bonchchoda.

¹⁴ Xoozii yinttis inggide aadho keehatitsiti gisho un yinttis Xooz woossittera yinttana beʼades amudhdhane.

¹⁵ Wuzula baayze Xoozze imotitsitis Xoozii galatintto.

10

Phawuloosa mootizuntsis mahide mahe

¹ Ta yinttara yeze wode aada, mahi yinttappa hyaakize wode nuulla afa minggane yagaʼinttida, Phawuloosa, keehan ashkke maaqqide Kiristtoosa suntsite yinttana woossane.

² Taanii yinttago hyanggize wode nuna asho qofara hyanttize asi mahi qoppize asuntsalla afa mintsii qaalara ohinttodes qofa accida. Yinttalla

afa yinnii gaara ohinttode gaar yin tana qoppaame fana yinttana woossane.

³ Nuunii hyanna sa7ite yezikon sa7a asi fana olinttoos.

⁴ Nu ola miishita hyanna sa7asito baaya. Yezin shuchchi ginbbito lalodes wolqqar yeze Xoozze toora. Turora olinttize lallen,

⁵ Xooz eraame gaar denddizuntsanan turira olinttize utura qofa ubba nu laloda. As qofa ubba di7i Kiristtoosas kiitinttode gaar nu yiissada.

⁶ Yin kiitinttizanna folo maaqqize wode nuunii kiitinttoosuntsana ubba seerodes giiginttoda.

⁷ Yin be7izanna balera benttize baz xalaala. Ooden fana Kiristtoosa baz ga7i qoppizebaz maaqqiko, nuunin Kiristtoosa baz maaqqizanno ero.

⁸ Laatstsii taas inggide adetits wolqqite ceeqintikon yinne yeellidhoos. Yinna adetits wolqqita taas ingginttidanna yinttana dichchodes fattin lalodes baaya.

⁹ Taanii ta dabddaabbite yinttana yirggissades koyi xaafidebaz aazippe.

¹⁰ Fettii fettii asuntsi, «Phawuloosa dabddaabbita deexon wolqqaama, yezin E fa ommitis nuura yeze wode labitsi; E ohitan fatstsoos» yagaane.

¹¹ Yentsi asuntsi nu hyaako yezara xaafide dabddaabbize kale yinttara yezara oochchize oochiti gidda dummatitsi baayzanno qoppo.

¹² Nuunii fana nashshize asuntsara nuna likkisades woy wolkkisades koyoos. Yezin un fana faara likkizii woy wolkkizii bi7itera eeya.

¹³ Yezin nuunii Xoozii nuus inggide wuzilte ceeqinttoda fattin wuzula fiinggi ceeqinttoos;

yinna wuzultta yinttagon yellane.

¹⁴ Nuunii koshshizannippa aatsii ceeqinttoos, yezin Kiristtoosa Wonggele tiinii yinttago yeltsi-danne ceeqinttane.

¹⁵ Nuunii Xoozii esside wuzulappa fiinggi, melluntsi oochchide oochite ceeqinttoos. Maaqqoyezin, yin ammantta diccode fana Xoozii inggide wuzultte yin gidda nu oochchize oochita dalgoda ga7i qoppane.

¹⁶ Nuunii melle asi fa wuzultte oochchide oochite gelii ceeqinttoos, yezin yinttappa fiinggi melluntsis Wonggele markkidhades dandda7ane.

¹⁷ Yezin, Geeshi Maxaafite, «Ceeqqize ubba Laatstsalla ceeqqo» ga7i xaafinttida.

¹⁸ Laatstsii nashshize attsa fattin fana faas nashshize atstse nashshinttoos.

11

Phawuloosan worddo hawaaruntsin

¹ Ta eerats eeyatitsito yin hyatten dandda7oda ga7i qoppane; aade dandda7ote.

² Xoozii yinttana buzo mahodes qoppidannigaara, taanin yinttis qoppane. Taanii yinttana geeshi wudurtigaara fettii dhiiratse, Kiristtoosas inggodes oocii gaddida.

³ Yezin shooshi fa genera Hewaano balitsidan-nifana oode erize yin wozintta iitii Kiristtoosas yeze yin suuretitsiton geeshshatitsito laamod yessane ga7i yirggane.

⁴ Fettii asi yi7i, nuunii yinttis markkidhide Yesuusappa melle Yesuusa yinttis markkidhiko, woy yin ekkide Ayyaanzeppan Wonggelzeppan

melle ayyaanan Wonggelen yinttis ohiko, si77i ga7i aatstsane.

⁵ Yezin taanii Yesuusa «Damma hawaaruntsappa» laafane ga7i qoppoos.

⁶ Taanii ohe eroosse asi maaqqikon, eratitsi taas yene. Yinno ta yinttis gaama ogeran gaama bazara qonccizida.

⁷ Taanii miishe oocikaayzara Xoozze Wonggele yinttis hyarii ohidannan yinttana dhoqi yiizii tana toochidanna taas nagara maaqqane?

⁸ Taanii yinttis oochchodes melle woosa keetst-sappa miishe bonqii ekkida.

⁹ Ta yinttara yeze wode tana madhikon yint-tappa fettii asin waaysikaaya. Maqedooniyappa yi7ide ammanzuntsi tana koshshize baz ubba maaddida. Hyayno yellodes ta yinttis toofo maaqqikaaya tiinosin toofo maaqqoos.

¹⁰ Kiristtoosa turetitsita ta gidda yezin, ta cee-qito Akkaya gade tana ooden kayoos.

¹¹ Ta hyanno akkos ga7e? Yinttana kadhoose gishosine? Taanii yinttana kadhizanno Xoozii erane.

¹² «Nuunin yin fana oochchane» ga7i ceeqqize hyankko hawaaruntsi ceeqo mikinaato dhabssodes hyatte ta oochchizanno tiinosin oochchoda.

¹³ Hyannii gaarize asuntsi Kiristtoosa hawaare aazodes fana laammize worddanchcho hawaaruntsanan cimmize oochanchcho.

¹⁴ Yinna damma qofize baz baaya; akkos gayko, Xalahe foo7o kiitanchcho fana yi7ades fana laam-mane.

15 Yinnii gisho, Xalahe oochanchchuntsi xil-lotitsi oochanchcho fana yi7ades fana laammiko yinna damma baz baaya. Un wurssutsite fa oochitigaara ekkoda.

Phawuloosa yellide madha

16 Ooden tana eeya ga7i qoppaame fana mahi ohine. Ta yinttis eeya aazikon ta eeratsi ceeqint-tode fana tana eeya mahi ekkote.

17 Taanii hyannigaara ceeqinttii ohize, Laatstse koyizannigaara maaqqikaayzin eeyatitsara ohine.

18 Gaama asuntsi hyanna sa7a bazite ceeqint-tize gisho taanin ceeqinttoda.

19 Yin wozinaama maaqqide gisho eeya asi baz ufayssara dandda7ane.

20 Ooden yinttana ariziko woy yinttana bon-qiko woy faas maaddinttodes yinttago shiiqiko woy yinttalla afa uturtiko woy yinttana baqqiko yin dandda7ane.

21 Nuunii yinno oochchodes gaama booza maaqqizanno yeellidhittera ta ohine.

Yezin ooden miinggi ceeqqinttiko, taanin ceeqqinttodes minggane. Taanii yinno eeya asi fana ohine.

22 Un Ibraawe? Taanin Ibraawe. Un Isra7eele? Taanin Isra7eele. Un Abrahama kochcho? Taanin Abrahama kochchi.

23 Un Kiristtoosa oochanchcho? Taanii zhash-tize as gaar ohine, untappa aadhize Kiristtoosa oochanchcho. Taanii oochara gaama labbida; gaama wode acinttida; garafinttida; gaama wode hyayqoppa attida.

²⁴ Ayhuduntsi tana hyasttam uddufun ichchin tohe garafida.

²⁵ Hyaydzdzii tohe gufera guuddinttida; fettii tohe shuchchara dhoginttida; markkabe hyaydzdzii tohe meqqida; abba gidda fettii qamma kumutsi aqii feezhida.

²⁶ Taanii gaama oge labbii yedhdhida. Kixa hyaatsappan faannoppa attida. Ayhuduntsin Ayhude maaqqoose asuntsi taalla afa madha yeltsida. Katama, akko baayze ganasa, abba, tana zhashida; ammanze fana aazize asuntsi tana waytsida.

²⁷ Taanii oochara labbida cawida, gaama tohe gentto dhabida, naydhdhida, baridhdhida, cishtida, kallidhida.

²⁸ Mellebaz ubba faydikaayzara ubba wode tana qofizanna woosa keetsi baz.

²⁹ Fettii asi labbize wode eera ta labbika? Fettii asi nagarara dhubunttize wode ta ayde shenidhdhikaayzara ashshido?

³⁰ Ta ceeqinttodes koshshize baz maaqqizako taanii labbida maaqqizanno erisize bazara ceeqinttoda.

³¹ Medhinas bonchchinttide Xoozze, nu Laatstse Yesuus Kiristtoosa Aday, ta worddidhoosanno erane.

³² Damasqo katama Aretaasa gaaze kaatizeppa oomor ahize tana aytsodes koyi Damasqo katama furtsito naagizane.

³³ Yezin asuntsi tana daachcho gidda olii, katama shuchchi ginbbitis maskkootera ketstsin

taanii E kushtippa attida.

12

Phawuloosa qonccitsi

¹ Ceeqintte faatstsoossanno ta erane. Yezin ceeqinttodes koshshiko, Laatstsappa ekkide qonccitsite ceeqqoda.

² Taphpho oyddii bereppa tiino, Kiristtoosa ammanze fettii atstse hyaydzintsa salo ekinttidanno ta erane. Ye atstse ashora woy asho baytsi qitezako ta eroos; Xoozii erane.

³ Ye atstse ekinttidanno erane. Yezin E ashora woy asho baytsi ekinttezako ta eroos; Xoozii erane.

⁴ Ye atstse gannate ekinttii asi qonccissadesin asi ohodes dandda7oosse baz si7ida.

⁵ Taanii ye atstsera ceeqinttoda, fattin taanii ta labitsito fattin ta gidda ceeqinttize bazi baaya.

⁶ Taanii turto ohinttizanni gisho ceeqinttodes koykon eeya baaya. Yezin asi ta oochchizanno be7izannippan si7izannippa aatsii qoppaame gaar ga7i ceeqintte ashshane.

⁷ Taas qonccide damma qonccitsite ta uturtaame gaar tana waaysodes ta ashito zhulttize Xalahe kiitanchcho taas ingginttida.

⁸ Hyay waaytsizaya taappa hyaasode gaar taanii Laatsta hyaydzdzii tohe woossida.

⁹ Yezin Laatstsii, «Ta wolqqita ne labitsitira qonccize gisho ta aadho keehatitsita nees maaqqada» gayda. Kiristtoosa wolqqita ta gidda qonccode gaar ta labitsite ufayttitera ceeqinttane.

¹⁰ Taanii Kiristtoosa gisho labbize wode, cazhinttize wode, waayinttize wode, bay7inttize

wode, madhinttize wode ta labitsite ufayttane. Akkos gayko, ta labbize wode ye wode minggane.

Phawuloosa Qoronttoosa asuntsis qoppane

¹¹ Taanii eeya asi fana ceeqinttida. Yinnii gaara ta ceeqinttode fana oochchide yinttana. Ta, ta ommite erinttoose asi maaqqikon, «Damma hawaaruntsana» ga7inttizuntsappa eeroos. Yinno taas markkidhades beezze yinttana yeshsha.

¹² Ta yin gidda yezitera dandda7ara oochchide malla bazitan kille bazita ta turii hawaare maaqqidanno beezane.

¹³ Ta yinttis toofo maaqqikaayzara attidan-nippa melle woosa keetsasappa yin akkora eerido? Yinna bala maaqqiko tana maarote.

¹⁴ Taanii yinttago hyammades giiginttoder a hyanna taas hyaydzdzintsa. Ta yinttana fattin yinttis yeze baz koyoos gisho yinttana waayt-sodes koyoos. Yeliduntsi fa na7untsis qolo min-jjane fattin na7untsi fana yeliduntsis qolo min-jjoos.

¹⁵ Ta yin gisho taas yezebaziton tanan aatsii inggikon tana ufayssane. Yeezin, taanii yinttana yinnii gaara aatsii siiqize wode yin tana eeratsi siiqane?

¹⁶ Maaqqikon, ta yinttis toofo maaqqikaaya; waaytsikaaya; yezin yinttana cimameran generan aykkidebaz yinttis aazikaayzara attaama.

¹⁷ Melle atto yezin, ta yinttago kiittide asuntsappa yinttana cimmide asi yene?

¹⁸ Tito yinttago qitode gaar taanii woossida; mahi ammanze isha eera dakkida. Yeezin, Tito

yinttana cim mida? Nuunii nu oochito fettii ayyaanara oochchikaane? Mahi nu hyanttan fetto baane?

¹⁹ Nu ubba wode yin tiino nuna xillissades mootintodebaz yinttis aazane? Nu Kiristtoosa gidda yezii Xoozze tiino hyanno yellodes ohine. Nu siiqo ishuntso, nu hyanno ubba oochchizanna yinttana dichchodes.

²⁰ Ta yinttago hyanggize wode oode eride yin ta koyizannigaara yi7anxiko, mahi taanin yin koyizannigaara yi7i yellinttanxiko ga7i zhashitane. Mahi oode eride yin gidda lalle, qanaate, zhilo, fana kadhe, zigirssi, as sunts iisse, uturan kachchin yezanxi attaama ga7i zhashitane.

²¹ Taanii lam7intsa yinttago hyanggize wode Xoozii yin tiino tana yeellissada ga7i zhashitane. Zaga nagartto oochchii yinna fa oochchide tunatitsappa, olale hyanttafan yeellize oochappa maaqqikaayze asuntsana bi7i azzanikaayzara ashshoos ga7i zhashitane.

13

Wurssutsi zoren saritsen

¹ Ta yinttago hyanggodera hyanna hyaydzintsa. Akko mooton lam77i woy hyaydzdzii markkara minggane.

² Taanii lam7intsa yinttara yellinttize wode yin gidda tiino nagara oochchide attsan mel-luntsana ubba seerikaayzara ashshoos ga7i ohi gaddida. Hyatte ta hayaakkii yezikon maaqqii yinttago hyanggize wode oodesin yqsinttoos.

³ Ta gidda yezii ohize Kiristtoosa maaqqizanno yin erodes koyane. E yinttara ohinttize wode wolqqaama fattin yin gidda labitsi baaya.

⁴ Kiristtoosa masqalalla afa waayera suxintida, yezin Xoozze wolqqite de7o yene. E labitsi maaqqizannigaara, nuunin labitsi. Yezin yinttana maaddades Xoozze wolqqite ezara de7o yessada.

⁵ Ammanora miinggi yezako yinttana yinttis fattanii bo7ote. Faatantte yin gol7anxi attiko, Kiristtoosa yin gidda yezanno yin erane. Yezin Kiristtoosa yinttara yezanxiko yin gol7oda.

⁶ Nuunii fatanara gol7aamanno yin erane ga7i nu ammanane.

⁷ Yin iita baz oochchaame fana nuunii Xooz woossane. Nuunii mintsii maaqqizanno asi be7ade fana maaqqikaayzin nuunii mintsii maaqqanxin, yin lo77o oochchode gaar nuunii woossane.

⁸ Nuunii turis oochchane fattin turira ixinttize-baz akko bazin oochchodes dandda7oos.

⁹ Nu labbize wode yin mahi miinggoderana nuna ufayssane. Yin bore baayzuntsana maaqqade gaar nu yinttis Xooz woossane.

¹⁰ Taanii yinttappa hayaakkii yezitera xaafidanna yinnii gishos. Taanii yinttago hyanggize wode Laatstsii taas inggide adetitsi wolqqite amaninttii yinttalla afa laatsidhades koyoos. Laatstsii taas wolqqa inggidanna, yinttana maaddodes fattin qohodes baaya.

¹¹ Wurssutsite ta ishuntso, saro yezote. Bore baytsi yezote; ta zortto si7ote. Fettii wozinara maaqqii yezote; sarora yezote. Siiqon saro inggize Xoozze yinttara maaqqe.

¹² Geeshi yeerintte yeerinttitera, fete feta sarit-sote.

¹³ Xoozze asuntsi ubba yinttana saro saro ya-gaane.

¹⁴ Laatstse Yesuus Kiristtoosa aadho keehatitsi, Xoozze siiqo, Geeshi Ayyaana fettetitsi yin ub-buntsara maaqqe.

Kille Caaqo
The New Testament in the Oyda language of Ethiopia,
Latin script

copyright © 2025 The Word for the World International

Language: (Oyda)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 May 2025 from source files dated 20 May 2025

6edc256e-39e9-59ad-86cf-e1d4328a7cf2